

Irena Chłopkowska

Obrzędy katechumenatu sprawowane w Wielkim Poście. Sprawozdanie z Szóstego sympozjum liturgicznego diecezji siedleckiej

W trosce o pogłębianie życia liturgicznego w diecezji siedleckiej bp Zbigniew Kiernikowski zainicjował cykl sympozjów liturgicznych, które odbywają się systematycznie od jesieni 2004 roku. Są one skierowane do przedstawicieli całej wspólnoty siedleckiego Kościoła – zarówno kapłanów, osób konsekrowanych, jak i wiernych świeckich. Ich celem jest upowszechnienie nauki Kościoła oraz doświadczenia pastoralnego konkretnych osób i wspólnot, tak by mogły one służyć refleksji prowadzącej do pogłębiania autentycznej duchowości chrześcijańskiej, w której centrum jest liturgia.

Od kilku lat sympozja koncentrują się wokół tematu „Chrzest w życiu i misji Kościoła” i wpisują się w ogólnodiecezjalny program duszpasterski, przebiegający pod takim samym hasłem. Każdego roku sympozjum podejmuje szczegółowe zagadnienia związane z sakramentem chrztu i przygotowaniem do jego przyjęcia. W 2005 roku treści sympozjum były związane z katechumenatem chrzcielny i pochrzcielny, mającym na celu kształtowanie wiary, która jest warunkiem udzielenia i przyjęcia tego sakramentu. W roku 2006 podkreślały znaczenie wspólnoty parafialnej w przygotowaniu do chrztu i w życiu tym sakramentem osób już ochrzczonych. W roku 2007 sympozjum było poświęcone katechumenatowi rodzinnemu oraz instytucji gwarantów, rodziców chrzestnych.

Szóste sympozjum liturgiczne diecezji siedleckiej odbyło się 15 listopada 2008 r. w sali wielofunkcyjnej Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego przy parafii św. Józefa w Siedlcach. Jego tematykę wyznały obrzędy katechumenatu sprawowane w Wielkim Poście, który jest okresem bezpośredniego przygotowania do sakramentalnego wtajemniczenia dorosłych.

Po otwarciu sympozjum, którego dokonał rektor Wyższego Seminarium Duchownego w Siedlcach, ks. dr Wiesław Kazimieruk, ks. prof. dr hab. Roman Murawski, katechetyk z UKSW, wygłosił referat zatytułowany „Inicjacyjne aspekty liturgii Wielkiego Postu w starożytnym katechumenacie”. W ten sposób ukazał historyczne tło, na którym wyraźniej można było zobaczyć zamysł Kościoła, który decyzją Soboru Watykańskiego II przywrócił instytucję katechumenatu, odnosząc się do jego starożytnych korzeni i doceniając jego niezastąpioną rolę w procesie chrześcijańskiego wtajemniczenia. Kształt współczesnego katechumenatu, obejmującego podobne obrzędy, ale dostosowane do aktualnych warunków, określa wydana w 1972 r. księga liturgiczna „Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych”. Kolejny referent, ks. dr hab. Czesław Krakowiak, prof. KUL, przedstawił w oparciu o tę księgę założenia i przebieg okresu oczyszczenia i oświecenia, przypadającego na okres Wielkiego Postu, a rozpoczynającego się obrzędem wybrania, czyli wpisania imienia. Tym obrzędem rozpoczyna się jednocześnie drugi stopień katechumenatu, do którego katechumeni przygotowywali się przez dłuższy czas i zostali do niego dopuszczeni po stwierdzeniu ich zdatności do przyjęcia sakramentów chrześcijańskiego wtajemniczenia.

W trzecią, czwartą i piątą niedzielę Wielkiego Postu wybrani uczestniczą wraz z kościelną wspólnotą w skrutyniach, których elementem jest modlitwa egzorcyzmu. „Elementy biblijno-teologiczne trzech skrutyniów wielkopostnych” były treścią wystąpienia bpa dra hab. Zbigniewa Kiernikowskiego, prof. UMK. Skrutynia te są związane z Ewangelią o Samarytance, o niewidomym od urodzenia oraz o wskrzeszeniu Łazarza. Bp Z. Kiernikowski zwracał uwagę, że odnoszą się one do fundamentalnych pytań człowieka. Mianowicie: o sens życia, o wizję czy perspektywę życia i w końcu o samo życie. Biskup mocno zaakcentował, że najważniejszą misją Kościoła jest pokazywać, że można umrzeć i żyć, że Jezus Chrystus jest źródłem nowego życia i światłem tego życia. Podkreślił też, że skru-

tynia, choć łączą się z egzorcyzmami, to mają charakter nie tylko pokutny, ale również eschatologiczny, bo dają nową nadzieję. Chrześcijaństwo to nowy sposób życia, dlatego w procesie wtajemniczenia chodzi nie tylko o wprowadzenie w obrzędy, ale przede wszystkim w rozumienie ich znaczenia, w nową jakość życia w mocy płynącej z sakramentów.

W egzystencjalny wymiar obrzędów przekazania symbolu wiary i modlitwy Ojciec nasz oraz obrzędu oddania symbolu wiary wprowadził uczestników sympozjum ks. prał. Zbigniew Czerwiński z Lublina. Zrobił to w formie katechezy, jaka jest potrzebna, aby katechumeni przeżyli te obrzędy świadomie, dostrzegając, jaki związek mają one z ich konkretną sytuacją życiową.

Natomiast ks. dr Wiesław Kazimieruk przedstawił znaczenie wielkosobotniego obrzędu Effata, nawiązującego do ewangelicznej sceny otwarcia ust i uszu głuchoniememu. Obrzęd ten symbolicznie wyraża konieczność łaski do tego, aby człowiek był zdolny przyjmować słowo Boże i wyznawać wiarę dla osiągnięcia zbawienia, a także wskazuje na potrzebę otwarcia się, by móc słuchać słowa Bożego i wyznawać chwałę Boga. Omawiając zaś obrzęd nadania imienia, ks. Kazimieruk przedstawił biblijne znaczenie imienia, ukazał, jak przebiegało nadawanie imienia przy chrzcie w historii i jakie znaczenie ma to dzisiaj. Zakończył swoją wypowiedź stwierdzeniem, że imię otrzymywane na chrzcie wyraża niepowtarzalność każdego człowieka i jego powołania. Jak w chwili fizycznych narodzin człowiek otrzymuje imię naturalne, dziedzicząc nazwisko swych rodziców, tak w chwili zrodzenia do nowego życia przez chrzest otrzymuje nowe imię, wyrażające jego dziecięstwo Boże.

Dopełnieniem treści przekazanych w referatach było świadectwo pp. Emilii i Andrzeja Bielińskich oraz p. Urszuli Sadło, którzy towarzyszyli na drodze katechumenatu dorosłemu kandydatowi do chrztu i wraz z nim uczestniczyli w obrzędach poprzedzających jego sakramentalne włączenie do Kościoła.

Kolejne sympozjum liturgiczne diecezji siedleckiej odbędzie się jesienią 2009 roku. Jego tematem będzie liturgia chrztu świętego, sprawowana we wspólnocie parafialnej, i towarzyszące jej znaki.